

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Praze rozhodl samosoudcem Mgr. Janem Čížkem ve věci

žalobce: J. F., narozený X,
bytem X

proti

žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí,**
sídlem Na Poříčním právu 376/1, Praha 2 – Nové Město,

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 22. 3. 2018, č. j. MPSV-2018/54553-912,

takto:

I. Žaloba se zamítá.

II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Žalobou podle § 65 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) podanou dne 24. 5. 2018 se žalobce domáhal zrušení v záhlaví označeného rozhodnutí, kterým žalovaný zamítl jeho odvolání a potvrdil rozhodnutí Úřadu práce České republiky - krajské pobočky v P., kontaktního pracoviště N. (dále jen „správní orgán I. stupně“) ze dne 27. 12. 2017, č. j. 27882/2017/NYM. Správní orgán I. stupně tímto rozhodnutím nepřiznal žalobci dávku mimořádné okamžité pomoci (dále též „MOP“) z důvodu ohrožení osoby sociálním vyloučením podle § 2 odst. 6 a § 37 písm. e)

zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění účinném do 31. 12. 2018 (dále jen „zákon o pomoci v hmotné nouzi“).

2. Žalovaný v odůvodnění po shrnutí relevantní právní úpravy a obecných výkladových východisek uvedl, že žalobce nesplnil podmínky pro přiznání dávky MOP. Dávku MOP lze poskytnout bez ohledu na možnost přiznání opakující se dávky pomoci v hmotné nouzi, avšak neměla by být poskytována souběžně. Žalobce požádal o dávku MOP po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody (dále jen „VTOS“) a správní orgán I. stupně mu v rámci sociálního poradenství doporučil, aby požádal zároveň i o opakující se dávky pomoci v hmotné nouzi. Nedojde-li k okamžitému vyhodnocení žádosti o opakující se dávku pomoci v hmotné nouzi, může přiznána dávka MOP z důvodu ohrožení sociálním vyloučením na tentýž kalendářní měsíc, na který bude následně vyhodnocován nárok na opakující se dávku. Žalovaný konstatoval, že správní orgán I. stupně správně vyhodnotil situaci žalobce a jeho sociální zázemí, přičemž poukázal na to, že mu bylo vyplaceno úložné ve výši 2 445 Kč a poskytnuta jízdenka. Dne 18. 12. 2017 požádal o příspěvek na živobytí, který mu byl přiznán dne 20. 12. 2017. Dne 21. 12. 2017 mu bylo poskytnuto 1 200 Kč formou poukázek a zbývající část 2 210 Kč mu byla odeslána poštovní poukázkou a vyplacena dne 2. 1. 2018. Od 13. 12. 2017 mu byla na 19 dní vyplacena částka 2 445 Kč a částka 1 200 Kč v poukázkách, což činí celkem 3 645 Kč. Z této částky žalobce zaplatil 1 170 Kč jako zálohu na elektrickou energii. Je tedy zřejmé, že se žalobce neocitl v situaci, kdy by přišel o zázemí, a nebylo prokázáno, že by byl ohrožen sociálním vyloučením. K námitkám žalobce uvedl žalovaný, že dle § 37 písm. e) zákona o pomoci v hmotné nouzi v situaci, kdy osoba opouští věznici, se celková výše dávky MOP stanoví s přihlédnutím k úložnému. Úložné ve výši 2 445 Kč, které bylo žalobci vyplaceno při propuštění, se započítá v plné výši, protože zákon o pomoci v hmotné nouzi nespecifikuje, která položka úložného by měla sloužit k stanovení dávky MOP. Pokud byla žádost o příspěvek na živobytí přiznána bezodkladně, není důvodu poskytovat zároveň dávku MOP. Namítal-li žalobce, že jiným osobám propuštěným z VTOS je dávka MOP přiznávána, pak žalovaný uvedl, že předmětem řízení byla žalobcova situace, jenž žádal pouze na pobočce Úřadu práce v N., a nelze tak předpokládat, že by mu byla známa situace v celé České republice.
3. Žalobce uvedl, že o přiznání dávky MOP ve výši 1 000 Kč žádal poté, co se vrátil z VTOS, neboť neměl žádné prostředky k obživě a splňoval podmínky pro přiznání této dávky v plné výši. Žalovaný argumentuje částkou 2 445 Kč, která byla žalobci při odchodu z věznice vyplacena. Nevzal však v úvahu, že se buďto nejednalo o vlastní prostředky žalobce, anebo to byly prostředky vyplacené samotnou žalovanou z jiného titulu a za jiným účelem. Konkrétně se jednalo o příspěvek na bydlení za měsíc červen 2017, který byl žalobci zaslán do věznice. Žalobci vznikl nárok na příspěvek na bydlení i za další měsíce, kdy byl vězněn (červenec a srpen 2017), neboť náklady na provoz domu, zejména zálohy na elektřinu, byly konstantní bez ohledu na to, zda v něm žalobce bydlel či nikoliv. Za tyto měsíce však dávky žalobci vyplaceny nebyly, protože o ně nemohl požádat a po propuštění na svobodu mu bylo sděleno, že mu bude doplaceno pouze za období tří měsíců zpětně, nikoliv tedy za celou dobu VTOS. Přes uvedený dluh nevyplatil žalovaný žalobci ani základní částku, na kterou měl jako propuštěný vězeň nárok, tedy 1 000 Kč. Žalovaný svým rozhodnutím navrhl žalobce ke zpronevěření dávky určené na bydlení, ač měl žalobce legitimní nárok na výplatu MOP a jiným žadatelům propouštěným z VTOS bývá tato dávka běžně vyplácena, a to i v případě, že mají nemalé prostředky vydělané ve vězení. Žalobce poukázal též na skutečnost, v prakticky identické věci zdejší soud rozhodl tak, že rozhodnutí žalovaného zrušil jako nezákonné, přičemž odkázal na rozsudek zdejšího

soudu ze dne 22. 5. 2017, č. j. 43 Ad 9/2016-17 (dostupný na www.nssoud.cz). Podle žalobce se ze strany žalovaného jedná o svévolné jednání.

4. Žalovaný navrhl zamítnutí žaloby. Ve vyjádření k žalobě shrnul skutková zjištění a dosavadní průběh řízení. Připomněl, že napadenému rozhodnutí předcházelo rozhodnutí správního orgánu I. stupně o nepřiznání žalobci dávky MOP ve výši 1 000 Kč. Žalovaný připomněl, že dle § 37 písm. e) zákona o pomoci v hmotné nouzi v situaci, kdy osoba opouští věznici, se celková výše dávky stanoví i s přihlédnutím k úložnému. Při propuštění na svobodu dne 13. 12. 2017 obdržel žalobce částku ve výši 2 445 Kč, ze které si uhradil jízdenku do místa pobytu (200 Kč) a stravu do dne podání žádosti o dávku MOP (500 Kč). Dne 18. 12. 2017 žalobce současně uplatnil žádost o dávku v hmotné nouzi a příspěvek na živobytí. Příspěvek na živobytí mu byl dne 20. 12. 2017 přiznán, přičemž již dne 21. 12. 2017 byla žadateli poskytnuta část této dávky ve výši 1 200 Kč formou poukázek. Zbývající část 2 210 Kč byla odeslána poštovní poukázkou na adresu trvalého pobytu a vyplacena dne 2. 1. 2018. Podle vyjádření žalovaného tak byla žalobci na 19 dní (od 13. 12. 2017 do 2. 1. 2018) vyplacena částka 2 445 Kč (vyplacené úložné ve věznici) a 1 200 Kč (poukázky), celkem tedy 3 645 Kč, přičemž z této částky uhradil zálohu za elektrickou energii v částce 1 170 Kč. Zbývalo mu tedy 2 475 Kč. Z výše uvedeného přehledu založeného na informacích ze sociálního šetření je podle žalovaného zcela zřejmé, že se žalobce neocítl v situaci, kdy přišel o zázemí, a nebylo ani prokázáno, že by byl osobou, které hrozí ohrožení sociálním vyloučením. Částka, která byla vyplacena žalobci při propuštění, se pro účely dávky MOP započítává v plné výši, tj. 2 445 Kč, protože zákon o pomoci v hmotné nouzi konkrétně nespecifikuje, která položka z úložného by měla sloužit ke stanovení dávky MOP. Pokud jsou žádosti o opakující se dávky vyhodnoceny bezodkladně a jsou přiznány, není důvod osobě poskytovat zároveň mimořádnou okamžitou pomoc z důvodu sociálního vyloučení. Jestliže žalobce tvrdí, že výplata této dávky je na jiných pracovištích s výjimkou územního pracoviště Nymburk samozřejmostí, potom žalovaný upozorňuje, že předmětem soudního řízení je správnost vyhodnocení situace účastníka řízení. V rámci posouzení žádosti je třeba nejprve uvážit, zda se žadatel nachází v tíživé životní situaci (hmotné nouzi) vymezené § 2 odst. 6 zákona o pomoci v hmotné nouzi, přičemž je třeba vzít v úvahu i výši prostředků, které byly žalobci při propuštění z VTOS vyplaceny. Ustanovení § 37 zákona o hmotné nouzi upravuje primárně výši dávky, nikoliv posouzení nároku na ni. Teprve zjistí-li správní orgán, že je žadatel v hmotné nouzi, měl by přikročit za užití zákonem předvídaných kritérií ke stanovení výše dávky. V daném případě bylo dne 20. 12. 2017 provedeno sociální šetření v místě bydliště a dne 20. 12. 2017 byla žalobci přiznána dávka hmotné nouze – příspěvek na živobytí. Správní orgán tak přistoupil k posouzení žádosti po seznámení se s finanční situací a zázemím žalobce.
5. Ze správního spisu soud zjistil, že žalobce dne 18. 12. 2017 podal u správního orgánu I. stupně žádost o MOP z důvodu ohrožení sociálním vyloučením ve výši 1 000 Kč. Současně podal i žádost o příspěvek na živobytí a příspěvek na bydlení za uplynulé tři měsíce zpětně. V rámci popisu životní situace uvedl, že byl propuštěn z VTOS. Svoji žádost podpořil zprávou odboru sociálních věcí Městského úřadu Nymburk z 18. 12. 2017, v níž byla doporučena výplata dávky MOP s odůvodněním, že žalobce z částky 2 445 Kč vyplacené při propuštění z VTOS utratil cca 200 Kč za jízdenku do místa bydliště, cca 500 Kč za jídlo ode dne propuštění a zbytek použil na úhradu části nedoplatku elektrické energie za období, kdy byl ve VTOS. Součástí správního spisu je rovněž potvrzení ředitele V. O. ze dne 13. 12. 2017 o propuštění žalobce z VTOS, podle něhož byla žalobci poskytnuta částka 2 445 Kč.

6. Z důvodu, že žalobce v žádosti o dávku MOP označil její nesprávný typ a zároveň nebyl vyplněn způsob výplaty, byla dne 19. 12. 2017 žalobci zaslána výzva, aby se dostavil ke správnímu orgánu I. stupně a žádost opravil. Dne 20. 12. 2017 bylo provedeno v místě bydliště žalobce sociální šetření a ještě téhož dne mu byl rozhodnutím č. j. 27667/2017/NYM přiznán příspěvek na živobytí ve výši 3 410 Kč. Výplata této dávky byla vyplacena v nejkratším možném termínu tak, že dne 21. 12. 2017 mu byla poskytnuta část dávky ve výši 1 200 Kč formou poukázek opravňujících k nákupu zboží ve stanovených obchodech a zbývající část mu byla zaslána na adresu bydliště poštovní poukázkou. Žalobce si tuto druhou část vyzvedl dne 2. 1. 2018.
7. Dne 21. 12. 2017 žalobce osobně odstranil chyby v žádosti o poskytnutí dávky MOP. Téhož dne mu bylo ústně sděleno negativní stanovisko správního orgánu I. stupně k jeho žádosti o dávku MOP. Žalobce na to reagoval vyjádřením do protokolu, kde uvedl, že prostředky, které mu byly při propuštění z VTOS vyplaceny jsou prostředky, které mu byly stejným správním orgánem zaslány do věznice za jiné období a za jiným účelem a nebyly tedy příjmem žadatele, který prokazatelně po dobu VTOS nepracoval. Namítl rovněž, že dům, ve kterém bydlí, nelze vytápět a nelze rovněž používat odpady, protože nejsou vyčištěné komíny a vyvezena žumpa, což není možné obstarat za poukázky.
8. Správní orgán I. stupně rozhodnutím ze dne 27. 12. 2017, č. j. 27882/2017/NYM, rozhodl o nepřiznání dávky MOP z důvodu ohrožení osoby sociálním vyloučením. Podle odůvodnění rozhodnutí správního orgánu I. stupně měl žadatel dostatek finančních prostředků a nebyl ohrožen sociálním vyloučením, neboť jednak disponoval uloženými prostředky vyplacenými při propuštění z VTOS, a jednak mu byl již přiznán příspěvek na živobytí, resp. již vyplacena jeho část formou poukázek. Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce dne 3. 1. 2018 odvolání, které žalovaný žalobou napadeným rozhodnutím zamítl a rozhodnutí správního orgánu I. stupně potvrdil.
9. Krajský soud v Praze na základě včas podané a přípustné žaloby přezkoumal napadené rozhodnutí v rozsahu uplatněných žalobních bodů, jimiž je vázán (§ 75 odst. 2 věta první s. ř. s.), jakož i řízení předcházející vydání rozhodnutí, přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 s. ř. s.). Dospěl k závěru, že žaloba není důvodná. Soud rozhodl o věci samé bez jednání, neboť se žádný z účastníků nevyjádřil k výzvě soudu, zda s takovým postupem souhlasí; soud má tedy za to, že oba účastníci udělili souhlas s tímto postupem (§ 51 odst. 1 s. ř. s.).
10. Relevantní právní úpravu v dané věci představuje předně § 2 odst. 6 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi, podle něhož „[z]a osobu v hmotné nouzi může orgán pomoci v hmotné nouzi považovat též osobu, která v daném čase, s ohledem na neuspokojivé sociální zázemí a nedostatek finančních prostředků nemůže úspěšně řešit svoji situaci a je ohrožena sociálním vyloučením, jestliže zejména a) je propuštěna z výkonu zabezpečovací detence, z výkonu vazby nebo z výkonu trestu odnětí svobody, [...]“.
11. Podle § 36 odst. 1 písm. c) citovaného zákona „[n]árok na mimořádnou okamžitou pomoc má [...] osoba uvedená v § 2 odst. 6, pokud je považována za osobu v hmotné nouzi“. Podle § 37 písm. e) téhož zákona platí, že „[v]ýše mimořádné okamžité pomoci osobě uvedené [...] v § 2 odst. 6 se stanoví jednorázově až do výše 1 000 Kč s ohledem na okamžité nezbytné potřeby; celková výše mimořádné okamžité pomoci se stanoví s přihlédnutím k úložnému a k prostředkům, které obdrží osoba při propuštění ze školského zařízení pro výkon ústavní a

ochranné výchovy. Součet dávek poskytnutých podle tohoto ustanovení nesmí v rámci jednoho kalendářního roku překročit čtyřnásobek životního minima jednotlivce“.

12. Zákon o pomoci v hmotné nouzi zakotvuje dva typy dávek k zajištění základních životních podmínek fyzických osob, a to jednak dávky opakující se (příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení), a jednak dávky souhrnně označované jako MOP. Příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení jsou základními prostředky k zajištění osob nacházejících se v hmotné nouzi a jedná se o dávky obligatorní, tedy takové, na něž vzniká nárok splněním podmínek stanovených zákonem. K zajištění základních životních potřeb, nestačí-li k tomu dávky výše uvedené, lze pak z důvodů stanovených zákonem přiznat v případě mimořádných okolností ještě další, jednorázovou dávku. MOP je však svojí povahou dávkou fakultativní, závislou na správním uvážení příslušného orgánu, na níž vzniká nárok až samotným rozhodnutím o jejím přiznání (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 7. 2013, č. j. 3 Ads 84/2012-48, publ. pod č. 2904/2013 Sb.NSS). Dávku MOP z důvodu ohrožení sociálním vyloučením lze poskytnout i bez ohledu na možnost přiznání opakované dávky pomoci v hmotné nouzi, ale neměla by být poskytnuta souběžně s opakovanou dávkou (zákon však souběžné poskytnutí výslovně nezakazuje). Rovněž podle stanoviska Veřejného ochránce práv (který se tím vyjadřoval ke kvalitě činnosti správních úřadů při rozhodování o dávkách MOP a jejího souladu s principy dobré praxe), pokud je správní orgán schopen rozhodnout o poskytnutí příspěvku na živobytí v krátké době, není důvod poskytovat dávku MOP, protože základní životní potřeby bude osoba sanovat z příspěvku na živobytí (srov. Stanoviska veřejného ochránce práv č. 17 – Dávky pomoci v hmotné nouzi. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 258, dostupné na www.ochrance.cz).
13. Správní úvaha o tom, zda určité osobě nárok na danou pomoc přísluší či nikoliv, samozřejmě náleží specializovanému správnímu orgánu a soud by takovou úvahu neměl nahrazovat. Jak nicméně plyne z judikatury správních soudů, „*rubem diskrečního oprávnění správního orgánu je povinnost volné úvahy užít, tedy zabývat se všemi hledisky, které zákon jako premisy takové úvahy stanoví, opatřit si za tím účelem potřebné důkazní prostředky, provést jimi důkazy, vyvodit z těchto důkazů skutková a právní zjištění, a poté volným správním uvážením, nicméně při respektování smyslu a účelu zákona a mezí, které zákon stanoví, dospět při dodržení pravidel logického vyvozování k adekvátnímu rozhodnutí. Absolutní či neomezené správní uvážení v moderním právním státě neexistuje. Každé správní uvážení má své meze, vyplývající v prvé řadě z ústavních principů zákazu libovůle, principu rovnosti, zákazu diskriminace, příkazu zachovávat lidskou důstojnost, principu proporcionality atd. Úkolem soudu není nahradit správní orgán v jeho odborné dozorové kompetenci ani nahradit správní uvážení uvážením soudním, ale naopak posoudit, zda se správní orgán v napadeném rozhodnutí dostatečně vypořádal se zjištěným skutkovým stavem, resp. zda řádně a úplně zjistil skutkový stav, a zda tam, kde se jeho rozhodnutí opíralo o správní uvážení, nedošlo k vybočení z mezí a hledisek stanovených zákonem“* (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 3. 2008, č. j. 5 As 51/2007-105, nebo usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 3. 2005, č. j. 6 A 25/2002-42, publ. pod č. 906/2006 Sb.NSS).
14. Podle § 2 odst. 6 písm. a) ve spojení s § 36 odst. 1 písm. c) zákona o pomoci v hmotné nouzi se za osobu v hmotné nouzi, která má nárok na okamžitou hmotnou pomoc, považuje při propuštění z VTOS taková osoba, která s ohledem na neuspokojivé sociální zázemí a nedostatek finančních prostředků nemůže úspěšně řešit svoji situaci a je ohrožena

sociálním vyloučením. Soudní judikatura přitom potvrdila, že je třeba rozlišovat mezi vznikem nároku na dávku MOP jako takového na straně jedné a mezi vznikem nároku na konkrétní výši této dávky na straně druhé (srov. rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 31. 7. 2014, č. j. 78 Ad 23/2013 - 21). Teprve pokud správní orgán dospěje k závěru, že žadatel o dávku je v situaci ohrožení sociálním vyloučením, protože nemá uspokojivé zázemí ani finanční prostředky, měl by přistoupit ke stanovení výše dávky, přičemž její výši může stanovit v rozmezí do 1 000 Kč s ohledem na skutkové okolnosti, které při posuzování situace žadatele zjistil.

15. Jak plyne z odůvodnění žalobou napadeného rozhodnutí, v nyní projednávané věci žalovaný toliko konstatoval, že dle spisové dokumentace byla žalobci při propuštění z VTOS vyplacena částka 2 445 Kč. Ve spojení s prostředky vyplacenými formou poukázek v hodnotě 1 200 Kč a po odečtení částky 1 170 Kč za doplatek elektrické energie, disponoval částkou 2 475 Kč, takže se nenacházel v situaci hmotné nouze, nepřišel o sociální zázemí a nebyl osobou ohroženou sociálním vyloučením. Vedle toho pak žalovaný reprodukoval text příslušných ustanovení zákona o pomoci v hmotné nouzi a uzavřel, že shora uvedená částka úložného se pro účely dané dávky započítává v plné výši. Shodnou argumentaci pak obsahuje i rozhodnutí správního orgánu I. stupně, který prováděl ve věci sociální šetření (byť to ještě navíc zmiňuje útratu 200 Kč za jízdenku z věznice do místa bydliště).
16. Žalobci lze částečně přisvědčit v tom, že odůvodnění napadeného rozhodnutí trpí několika dílčími nedostatky. V první řadě při posuzování žádosti o dávku MOP nelze v rámci správního uvážení mechanicky vycházet pouze z výše prostředků dostupných žalobci v předmětném období (částka 2 445 Kč úložného a částka 1 200 Kč příspěvku za živobytí vyplacená formou poukázek), nýbrž je třeba především uvážit a zhodnotit konkrétní žadatelovu životní situaci. V odůvodnění rozhodnutí je potom třeba se vypořádat se všemi žalobcem uváděnými důvody pro výplatu dávky. Teprve po vyhodnocení a zohlednění všech zjištěných okolností je možné posoudit, zda se žadatel nachází v tíživé životní situaci (hmotné nouzi) ve smyslu § 2 odst. 6 zákona o pomoci v hmotné nouzi, tedy zda po propuštění z VTOS je ohrožen sociálním vyloučením, protože nemá uspokojivé zázemí ani finanční prostředky, aby mohl řešit svou situaci. V rámci takové úvahy lze nepochybně přihlídnout i k tomu, jaké prostředky byly žalobci při propuštění z VTOS vyplaceny na úložném. Přihlídnutí však neznamená jejich automatické připočtení na stranu prostředků, jimiž žalobce volně disponuje v době podání žádosti, nýbrž je třeba zohlednit i to, zda již s těmito prostředky žalobce naložil, případně i jakým způsobem. Podle názoru zdejšího soudu vyjádřeného již ve výše citovaném rozsudku ve věci sp. zn. 43 Ad 9/2016, totiž skutečnost, že určité osobě je při propuštění z VTOS vyplaceno úložné, ještě bez dalšího nemusí znamenat, že tato osoba nemá nárok na danou dávku, a to s ohledem na své specifické neuspokojivé sociální zázemí, okamžité nezbytné potřeby, na nemožnost prostřednictvím vyplaceného úložného úspěšně řešit svoji situaci či – jako v tomto případě – s ohledem na likviditu prostředků vyplacených formou poukázek či případnou účelovou vázanost prostředků vyplacených při propuštění z VTOS. Tedy ohrožení sociálním vyloučením nelze *a priori* vyloučit pouze na základě úvahy o výši prostředků vyplacených žalobci. Nelze rovněž zcela opominout námitku stěžovatele, že jeho dům byl neobyvatelný v důsledku nevymetených komínů a nevyvezeného odpadu, stejně jako žalobcem tvrzenou skutečnost, že část příspěvku na živobytí v peněžní formě mu byla vyplacena prostřednictvím poštovní poukázky až dne 2. 1. 2018, a že tedy byl ode dne podání žádosti dne 18. 12. 2017 do výplaty hotovosti ponechán v nouzi. Nedostatek ve správním uvážení

při posouzení žádosti o přiznání MOP spatřuje soud i v nevypořádání se s doporučením sociálního pracovníka Městského úřadu K., aby dávka byla přiznána. Ačkoliv se nepochybně jedná pouze o doporučení, které není závazné, principy dobré správy vyžadují, aby bylo rovněž v rámci odůvodnění správního uvážení argumentačně vypořádáno, proč správní orgán hodnotí žadatelovu situaci odlišně. V nyní posuzované věci proto úvahu správních orgánů týkající se sociálního zázemí žalobce či jeho finančních možností řešit svou situaci (a jeho možné ohrožení sociálním vyloučením) nelze považovat za zcela vyčerpávající a odpovídající principům dobré správy a standardům sociální práce.

17. Na druhou stranu ale nelze přisvědčit žalobci, že projednávaná věc je skutkově totožná s věcí posuzovanou zdejším soudem pod sp. zn. 43 Ad 9/2016. V projednávané věci nedošlo, na rozdíl od předchozího rozsudku, k úplné absenci posouzení stavu hmotné nouze a individuální situace žadatele. Naopak, proběhlo sociální šetření a v správní orgány v rámci odůvodnění svých rozhodnutí uvedly alespoň základní hlediska, na základě nichž byla žalobcova situace posouzena z hlediska možného nedostatku finančních prostředků a rizika sociálního vyloučení (byť s výše uvedenými nedostatky), a zejména na rozdíl od dříve projednávané věci byl žalobci v řádu dvou dní od podání žádosti přiznán příspěvek na živobytí a jeho část, byť pouze v poukázkách, byla žalobci skutečně vyplacena, a to již třetí den po podání žádosti. Neplatí rovněž (na rozdíl od předchozí situace) závěr, že by ze správního spisu nebylo zřejmé, zda se správní orgány těmito otázkami blíže zabývaly či zjišťovaly okolnosti nezbytné pro jejich rozhodnutí. Soud proto byl schopen přezkoumat úvahu správních orgánů o tom, zda žalobci nárok na mimořádnou okamžitou pomoc přísluší či nikoliv. Soud má za to, že závěr správních orgánů o tom, že se žalobce nenacházel v ohrožení sociálním vyloučením, lze akceptovat, neboť jej nelze označit ani za zcela nemající oporu v provedeném dokazování, ani se nejedná o excesivní vybočení z mezí správního uvážení takové intenzity, aby odůvodňovalo v daném případě zrušení celého rozhodnutí.
18. Námitky žalobce spočívaly zejména v tom, že s ohledem na účelovou vázanost dávky vyplacené při propuštění z VTOS a nevyplacení první části dávky na živobytí v hotových penězích byl žalobce od 18. 12. 2017 (den podání žádosti o dávku) do 2. 1. 2018 (kdy mu byla vyplacena druhá část příspěvku na živobytí) bez hotovostních peněz. K tomu lze uvést, že žalobce nebyl v posuzovaném období zcela bez hotovostních peněz, neboť i po zaplacení 1 170 Kč doplatku za energie, 500 Kč za potraviny do doby žádosti o dávku a 200 Kč za jízdenku z věznice do místa bydliště, mu zbývalo cca 500 – 600 Kč. K tomu od 21. 12. 2017 disponoval poukázkami na nákup zboží v hodnotě 1 200 Kč. Otázkou je, zda mohl za daných okolností použít prostředky z věznicí vyplaceného úložného s ohledem na žalobcem tvrzenou účelovou vázanost jejich použití na náklady spojené s bydlením (byť nepochybně jejich část k jiným účelům ještě před podáním žádosti o dávku sám použil). K tomu lze uvést, že i kdyby peníze vyplacené žalobci jako úložné při propuštění z VTOS skutečně měly původ v dávce příspěvku na bydlení (ze spisového materiálu toto tvrzení nevyplývá a ani žalobcem není jakkoliv doloženo), neznamená to, že je žalobce nemohl (byť třeba jen krátkodobě) použít za jiným účelem. Dávka příspěvku na bydlení je sice vyplacena za účelem pokrytí odůvodněných výdajů na bydlení osob, které splňují podmínky pro její přiznání, není však účelově vázána v tom smyslu, že by bylo sledováno, zda ji příjemce neužil – byť krátkodobě – k úhradě jiné potřeby. Nelze rovněž opomenout, že podle tvrzení žalobce mu byla dávka příspěvku na bydlení vyplacena za účelem krytí nákladů na bydlení pro období měsíce června 2017. V době po propuštění z VTOS

v prosinci 2017 tedy již k tomuto účelu ani použita být nemohla. Tvrzení žalobce, že jej správní úřad nutí k protizákonné činnosti, proto nemůže obstát.

19. Žalobce rovněž jakkoliv neosvědčil, že by z doby VTOS měl další dluh spojený s užíváním domu, který by musel těmito penězi promptně uhradit. Jeho tvrzení o nutnosti vymést komíny a vyvézt odpad, aby bylo možné dům užívat, nebylo rovněž doloženo. Lze proto uzavřít, že žalobce na období od 18. 12. 2017 do 2. 1. 2018, tedy 16 dní, disponoval částkou cca 1700 – 1 800 Kč, což přibližně odpovídá, částce životního minima jednotlivce přepočtenou na jeden měsíc (3 410 Kč). Žalobce se z tohoto důvodu (a ani z žádného jiného – neboť užíval vlastní dům, netrpěl žádnou závažnou nemocí atd.) podle názoru soudu v situaci ohrožení sociálním vyloučením nenacházel. Posouzení správního orgánu nelze označit za excesivní vybočení z mezí správního uvážení, naopak v zásadě bylo postupováno v souladu se zásadou, že v případě bezodkladného vyřízení příspěvku na živobytí není důvod paralelního poskytování MOP z důvodu ohrožení sociálním vyloučením. Ačkoliv v daném případě byly okolnosti částečně modifikovány skutečností, že žalobce si mohl hotovostní část příspěvku na živobytí vyzvednout až začátkem roku 2018, nenacházel se přes to v ohrožení sociálním vyloučením, neboť měl možnost (dočasně) pokrýt případnou akutní potřebu hotových peněz z nespotřebovaného úložného vyplaceného při propuštění z VTOS (a případně takto utracené úložné – pokud by se ukázalo, že skutečně mělo být určeno k jinému účelu – doplnit později z jiných příjmů). Soud proto shledal žalobní námitky uplatněné žalobcem nedůvodnými.
20. S ohledem na skutečnost, že napadené rozhodnutí i přes některé dílčí zjištěné nedostatky, ob stojí v přezkumu zákonnosti, a nebyly současně zjištěny žádné vady, k nimž by soud musel přihlédnout z úřední povinnosti, rozhodl soud podle § 78 odst. 7 s. ř. s. tak, že žalobu zamítl.
21. Při rozhodování o náhradě nákladů řízení soud postupoval podle ustanovení § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s. Žalobce nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť ve věci nebyl úspěšný. Žalovanému ve věcech pomoci v hmotné nouzi náhrada nákladů řízení nenáleží a ani se jejich přiznání nedomáhal. Proto soud rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Praha 23. září 2019

Mgr. Jan Čížek, v. r.
samosoudce